

SAMOBORSKI LIST

Ljetovanični vjesnik

"Samoborski list" izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4—, na po godine
K 2—, a na četvrt godine K 1—. S poštou stoji 48 filira
na godinu više, a u Ameriku K 140 na godinu više.
Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović

Uprava se nalazi u Šmidhenovoj ulici broj 22, a upravništvo
u "Samoborskoj tiskari" S Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petiti rukopisi, koji
se više puta uvrštuju, daje se zadržati popuni.
Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu "Samob. lista".
Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA I.

U Samoboru, 1. listopada 1906.

BROJ 19.

Gospodarska izložba.

Jučer je završena zemaljska gospodarska izložba, koja je cio prošavši mjesec privlačila u svoje prostorije hiljade ljudstva iz raznih krajeva naše domovine. Tko je i kako mogao, pošodio ju je, ako i ne svaki s jednakom svrhom: dok su jedni zalazili u njezine prostorije prosto zato, da se ugodno pozabave, nastojali su drugi da po njoj upoznaju današnje gospodarsko stanje naše zemlje i njezin gospodarski napredak unatrag pošljednjih petnaest godina, i da opet iz videnoga crpaju korist za sebe i za daljni svoj gospodarski rad. Sud o uspjehu ove zemaljske gospodarske izložbe dosta je različit, jer dok su jedni puni hvale za nju, te je videšajnim dokazom našega gospodarskoga napretka, tvrde drugi baš protivno, te ako i priznavaju vrsnoču i ljepotu pojedinih izložaka, ne mogu time da se zadovolje, budući da je mali posjed preslabo zastupan, a da bi se po tome mogao stvoriti općeniti sud o gospodarstvu cijele naše zemlje.

Da je izložba bila krasna, toga ne može nikto poreći, kao ni to, da je mali posjed doista bio preslabo zastupan. To je svakako velika šteta, kao i to, što je gotovo najglavnija grana našega gospodarstva, poljodjelstvo, vrlo oskudno prikazana. Da radi toga osudimo cijelu izložbu, bilo bi nepravedno, nego će bolje biti da odgovorimo na pitanje: zašto je mali posjed bio tako slabo zastupan? Naše je tvrdo uvjerenje, da smo tome krivi mi sami, i to ne možda stoga, što ne bismo imali u svome gospodarstvu proizvoda, koji bi doista lijepo pristajali svakoj izložbi, već stoga, što smo svi uopće premašili zagrijani za tu izložbu. Poziv za sudjelovanje došao nam je iznenada, bili smo gotovo nepripravljeni, a po tom i nezauzeti za lijepu ovu stvar, pak niti smo se sami za nju zanimali,

niti smo nastojali, da za nju animiramo naše male gospodare. To je pogreška naša, koju valja iskreno da priznamo, a po tom treba da preuzmemos na sebe i prigovor, koji se dobače izložbi od strane stroge kritike baš radi toga, što ona uslijed nedostatnoga učestvovanja maloga posjeda ne može da pruži jasnu sliku gospodarskoga stanja cijele zemlje i da potpuno opravda svoje ime "zemaljska" gospodarska izložba.

Lijepi uspjeh šumarsko-gospodarske izložbe od g. 1891. u pogledu obilnog sudjelovanja malih posjednika i seljaka, imade najviše zahvaliti životom zanimanju nekih intelligentnih ljudi, napose pak gospodarskim podružnicama i njezinim povjerencima. Oni su zavirivali u svaki kutić svoga kraja, pa tako otkrili mnogi lijepi objekat, koji je proistekao iz rada seljaka i malih posjednika. Naravski, da je tom prilikom imala gospodarska podružnica i troškova za otpremanje i nabavu mnogih izložaka, koji inače nikada ne bi bili dospjeli na izložbu. Kod ljetodne zemaljske izložbe ostale su naše podružnice malo ne posve pasivne. Nije naša dužnost, da ispitujemo, zašto se to učinilo, ali fakat jest, da su uslijed toga mnogi krajevi naše domovine bili na ovoj izložbi veoma slabo ili baš nikako zastupani. Samo — taj način možemo si rastumačiti, da i naš samoborski kotar nije bio na izložbi onako zastupan, kako bi po svojoj gospodarskoj snazi bio mogao i trebao da je zastupan. U našeg naroda, napose onoga koji obitava u gorama, u "gorjana", vrlo su razvite neke vrste kućnoga obrta, pak je taj obrt mogao biti lijepo prikazan na izložbi, jer se ograničuje uopće samo na takove predmete, koji su s gospodarstvom u nujužoj svezi. Ovaj je kućni obrt naših ljudi bio vrlo lijepo prikazan na pošljednjoj šumarsko-gospodarskoj izložbi, te je stekao opću pohvalu i priznanje. Zato vrlo žalimo, što mu na ovoj izložbi nije bilo ni traga, ma da bi onamo mnogo bolje pristajao, nego

neki kolarski proizvodi, koji su onamo zataluti. Samo 2 izložitelja poslala su od nas na izložbu svoje voće, a ipak imade baš u Samoboru mnogo dobrih vrsta i ranoga i kasnoga plemenitoga voća. Kod izložbe stoke zastupan je bio Samobor (koliko mogosmo doznati) opet samo sa dva izloška — tovljenim svinjama i patkama, a ipak imade u naših vlastelina lijepoga blaga, ima krasne peradi, a gotovo se cio kotar bavi uzgojem svinja, pa je svakako šteta, da to nije na izložbi prikazano. Naš je kraj eminentno vinogradarski, pa ipak se za nj na izložbi gotovo nije ni znalo, jer osim vinogradarske udruge i Presečkoga nitko nije izložio svoga vina, a i to što je izloženo, nije dobilo ime samoborsko, nego su ga kao kakovo siroče turnuli u odjel očički. To se zacijelo ne bi bilo dogodilo, da je sudjelovalo veći broj izložitelja. Što više, mogao bi se tada bio urediti i poseban paviljon za naša vina, za vrlo traženu našu gorušicu i za rakije i dr. Svaki strani i domaći pohodnik imao bi tada dosta prilike, da se upozna s našim vinskim produktima, što to bi bilo samo u korist našoj trgovini. Bez troška to naravski ne bi bio, ali ne sumnjamo ni najmanje, da bi se nužna svota lako sabrala, samo da je bilo u pozvanih faktora više zauzetosti za tu stvar. Ovako se nije nitko trudio, pa smo na izložbi ostali malo ne posve neopaženi kao kaki srotani.

S ovim je nehajem u savezu drugi nehaj, koji se po prvoj posve lako dade razumjeti. Da se u nas pravodobno pokrenula što življa akcija za sudjelovanje na izložbi, bila bi zacijelo i življa volja za pohadanje izložbe, te bi se predilo barem po nekoliko skupnih izleta u Zagreb. Da bi to bilo od velike koristi za naš narod, ne može nitko poreći, pogotovo pak, kad je još bilo dosta prilike, da izletnici prisustvuju i nekim demonstracijama i predavanjima. Tu se barem nitko nije trebao bojati kakovih posebnih troškova, pa ipak se nitko nije ni za to zauzeo.

po pločniku silno djelovahu na milostivu i ona nehotice izlazu: To je! Ivan se u to tihu dalje mikao i sve ispod oka posizao za prorom. Tam na ugлу stao po običaju. Milostivoj srce zakucu živje. Brzo posegne za omalni vrč i što bi dva nabrojio, pljusne o gospodina jaki pljusak vode. Milostive nestade s prozora, a Ivan se pokupio u divljem skoku kući.

Nema ga više! — bio milostiv šapat pun gmljeha, kad je zatvarača prozor. I nije ga bilo, ali ne samo druge noći, već uopće izostao od noćnih šetnja.

IV.

Četvrti dan iza toga sjedio je gospodin Ivan snužden u svojoj sobi u nasioncu. Onaj nočni prizor pekao ga i uznenirao strahno. Sto, ako je tko to vidi? I na tu pomisao prelete mu čudni drhtaji cijelim tijelom. To bi sanj znatilo sramotu, golemu sramotu. Možda nije nitko toga opazio. Bar u onaj čas nikoga tamu ne bjeđe, jer je sve bilo tih. Ali pljusak, onaj strašni pljusak ne može nikako da zaboravi. On ga smodio do koča. On bi ga mogao poklopiti opet. Oh ti strašna osvetljivko, ti Paniko, ti nezahvalnice jedna! Zar je to uverat za moje usluge? Mene ovako osramotiti! Ali jao, ako još tko to dozna! — I opet se iznova snužio gospodin Ivan.

Noji čas kasnije došao stari Mati. Donio milostivom novine. Ali kako se taj starač današ čudno drži? Gospodin se Ivan gotovo smete rad njegova čudnog držanja.

Što je Mate? Kazuj! — Joj gospodine, grdo, sramota po vas. Ivan problijedi. — Sto veli, kaka sramota?

Noćna svjetiljka.

Napisao D. Gubarev.

III.

Ospoda se Mimica polazila trećeg dana do milostive i taj joj izlila svu sili novost. Milostiva se zgušala, odatle to izlilo, te je gostoničar Franetić izlaz, da gostonu deli otvorena do duboke noći, i da mu galima njezove krčme smeti sve susjede. Mimica propovijedala, kako je Franetić oblijeti sve svoje susjede, da ih upita, zato ga tako krivo površi, a oni rekli, da nijesu o tom nikom ni pismali, a kamo li što prijavili. Ali nije samo to čula milostiva iz ustiju gospode Mimice. Ona joj propovijedala joj, da se razgleda, kako kralja Nini igra do u kasno noć na rešetkama glosovima, i da pjeva kao stara štraka; kako stara Tilda čita novine na krovu kuće. Ali jedno se nije strašno dojnilo, da svj zna, da jedna svoja presoli, odvise omasti i propri. Milostiva je upravo kipila i kad se gospoda Mimica usmijala iz kuće, opet se sasutia na jedinici Tereziji i ni jedna krpica nije ostala na njoj, koju joj ne je dobro pristala. A Terezija držala se nedužnom, plakala je i sve se daleko držala od milostive. Pa kad je ova zgušala kuća, odnosila joj Terezija: Ja se ne dam ti, milostiva, ja odlikam ne prvoza. A to milostiva nijesu zaprklo u srcu, malko se zadržala, jer drugu željenu lasku teksto je nad.

Milostiva, se ipak prividno umirila za čas i sve zgušala je to izlilo. I gje, kao da joj pale na

pamet. Možda i nije Terezija kriva, možda je — vrag ne spava nikad — onu večer što reda, i to se protulo. Doktora je olla milostiva na čistu i još lijepo izvela svoj novi izum na čistac.

— Damas ne ćeš mi po novine gospodinu, — odječe, milostiva Tereziji, — ali ni sijera, ni nikad uopće. Upita li te gospodin zato što, a ti reci, milostiva ima novise.

Terezija mučke povlači i odlaže se po drva u dvorište — —

Bila skoro opet onako čarna mjesecina. Blaga se noća rasplila diljem kraja, da i opet bili grudi svakoga nočnog čarom. Kako slistko struji opojni nočni vazduh poput tamjana mirisava. Slistka je čarobna noć, koja ulijeva novu snagu i nove ideje u život. Milost va uliva dvostruke ove noći: ona će joj donijeti posebni užitak. Kako još nitko, tako će ona nodes posdraviti njega, jer nitko drugi do njega nije još tako uvrijedio njezin ponos. Ona to dobro znade, a sad hoće, da mu prilije lijepa krpica, nego li je on njoj.

Milostiva otvorila bolje prozor i pogleda ulicom. Nije bilo u taj hip nikoga. Tamo na nebuh letao se mjesec i polako se šuljao kroz prozor u sobu. U sjenki njegovoj opala se golem vrč s vodom. Milostiva se prigne do njega, još jednom mu omjeri težinu, a tad zadovoljno klimnu glavom. U sobi je bila sama, a nije nikoga ni trebala, povukla si tik do prozora fotelj i čekala tako.

— Bilo otko jednaseće, a milostiva još neustupljivo virila na prozor. Već joj se pričini, da je lijepa njezina osnova zavod lemnistena. Ali tiki koraci, odmareni udarci

Tako smo dakle dvostruko štetovali: niti smo valjano sudjelovali svojim proizvodima, niti smo izložbu brojno pohodili, a potom slijedi, da se gomeva većina naroda samoborskoga kotara nije okoristila ovom zemalj. gospodarskom izložbom. Ne dao Bože, da bude tako i u buduće, jer takovim radom ne pridigosmo seljaka našega nikada do napretka.

Iz trgovinskog zastupstva.

Dne 18. pr. mj. održala se sjednica trgovinskog počasništva.

Upravitelj Čop otvara u 4 sata poslije podne sjednicu u naznaničnosti 10 zastupnika.

Kao prva tačka je na dnevnom redu molba trgovinskog učiteljstva za potporu polaska izložbe, učiteljske skupštine i učiteljskih kurzova, koje će se održavati od 20.-30. rujna. O toj se točci povela odulja debata, dok nije na koncu votirano u tu svrhu 90 kruna, t. j. svakome od pet učiteljskih lica kroz 3 dana po 6 kruna. — Cita se dopis vel. g. župana radi prijave dnevnog reda kot. oblastima. Protiv ovog dopisa odnosno naloga vel. župana zaključuje se na prijedlog dekana Farka uložiti na visoku vladu utok, budući da §. 41. opć. zakona ne propisuje, da se ne smije razpravljati o predmetima, koji nijesu na dnevnom redu.

Marko Obad moli potporu, koja mu se ne podjeli, budući da već i onako uživa besplatni stan.

Molbi se dekana Farka, da mu se dopusti da odstupi kod gradnje kuće od gradevnog pravca, zadovoljava.

Anastazija Kokman moli potporu, pak je zaključeno, da se smjesti u ubožnicu, dok se molba Terezije Jurečić odbija.

Belan Petar moli otpis potrošarine od pokvarenog vina. Zaključuje se, da se ima izvidjeti pokvarenost vina, pa ako je u istinu pokvareno, ima se od postojeće zalihe otpisati potrošarina uz uvjet izpovijenja, dok se za istočeno vec vino nema ništa otpisati.

Odbija se molba Ignaca Rožmana za otpis poreza od pozajmljenog vina.

Isti moli za dopuštenje, da izvede cijevi za dovod vode iz Izvora na opć. zemljištu u svoje dvorište. Ova se molba udovoljava uz otstetu 1 Krune na godinu.

Padarčić Alois moli površenje nagrade za nadzor pjeska.

Zaključeno je, da se naloži blagajniku, da do slijedeće skupštine sastavi iskas o prometu pjeska, pa će se onda odlučiti o ovoj molbi.

Cita se odluka radi doprinosa za regulaciju Gradne. Zaključeno je, da se uloži utok, u kojem se ima odlučno naglasiti, da općina ostaje potpuno kod svoga zaključka od 6. lipnja prošavje godine, t. j. da se sa strane općine pridonosi u tu svrhu jedna trećina troškova, dok se glasom odluke županije stavljaju na općinu preveliki zahtjevi.

Ujedno je primljen prijedlog A. Razuma, da se u toj stvari odašalje na vise vladu deputacija, u koju se izabiru g. Reizer, g. Forko, Levičar, dr. Horvat, Šimec i upravitelj Čop.

Cita se dopis kr. financ. ravnateljstva, u kojem se optični otkazuje porez na vino. — Za sklapanje novog ugovora sa financijom izabiru se zastupnici Razum i Levičar.

Konačno je primljen prijedlog upravitelja Čopa, da se rasprije natječaj za kapelnika uz godišnju plaću od 1600 kruna.

Na to je sjednica zaključena.

Vele — i stari mucao — da su vas neke noći polili.

Mene? Tko to kaže? To je laž, izmišljotina.

Imate pravo, ali kažu, kažu.

Nije istina, reci svima i basta!

Ali, vele, da jest.

A ti reci, da si čuvaju jezik od tih laži, jer rabit će sud.

Stari Mato otide od gospodina pokunjen, ali tvrdio uvjeren, da svi lažu. No braniti nije mogao milostivoga, jer mu se svi smiju, kad što reče za nj.

A milostivi se urbuden ušetao po sobi. „Trista mu jada i to je netko razbubnjao!“ žestio se. Napokon sio za sto, izvadio novine, ali kao da ga grom opalo iz neba osupnuo se čitajući u novinama veliki natpis: „Noćna svjetiljka“, a pod njom svoju sliku, kako ga poljiva netko vodom s prozora. Pod njom opet riječ: „uglašena“. Trista mu zla! pobijesnio Ivan. Zatvori čvrsto vrata, spusti zavjese na prozorima, čas se stao ledati, a čas sjedao. Bilo mu svega dosli. Taj čas nije znao do II da bježi.

Par danaiza toga tužio Ivan upravitelja radi laži i povredene časti. Kakav je bio konac tomu, nitko ne zna. Još manje se doznao, da li je upravitelj platio globu ili je odsjedio u zatvoru ili je rijeđen tužbe, jer ga vide uvijek kod kuće. Puno se naklapalo o tom, a vrlo se malo znao, što je na stvari. Jedno je ipak istina, da gospodina Ivana od onda još nitko ne vide u gradu. Vele, da je odmaglio nekamo, gdje ga još ne znaju.

Domaće vijesti.

Svu p. n. gospodu pretplatnike „Samoborskog lista“, koji nam duguju pretplatu, molimo, da nas se što prije sjeti i da svoju dužnost udovolje, budući da mi moramo troškove tačno namirivati, a za naš trud ne može se zahtijevati, da još i manjak nadoknadujemo. Molimo najozbiljnije, da se ovo uvaži!

Premještenja. Kr. kot. upravitelj g. A. Šeneca, premješten je u istom svojstvu kr. kotarskoj oblasti u Varaždinu. Stekavši si svojim pravednim i nepristranim postupkom te društvenošću općenite simpatije, odilazi po vlastitoj želji iz Samobora. Mi se od njega srdačno praštamo, te mu u njegovu radu želimo najbolje uspjeha. U Samobor dolazi kao kr. kotarski predstojnik g. Dragan vitez Trnski, sin slavnoga hrvatskoga pjesnika Ivana viteza Trnskoga, koji je sa svojom porodicom ove sezone proboravio dulje vremena u Samoboru.

Proslave mature. Dne 5. rujna proslavili su 25-godišnjicu svoje mature u „kraljici prirode“ gg. podžupan Zv. Žepić, odvj. dr. Prebeg, dr. Kvaternik, dr. Siebenschein, dr. Peršić, dr. Horvat, drž. odvj. Akurti, profesor dr. Wimmer, nadbiskupski tajnik dr. Premuž, predstojnik Gerechtshamer, kot. sudac Lopatič, župnik Penić, te njihovi profesori Benigar, Divković i dr. Manojlović.

Dne 6. rujna proslavili su 15-godišnjicu pod Okićem u gostoljubivom domu g. župnika pl. Šimića te u Samoboru gg. sudb. pristav Berta, Vaso pl. Beloček, prof. dr. Boranić, prof. dr. Hendl, župnik Ivančić, kot. liječnik dr. Javand, dr. Juratović, prof. dr. Körbler, prof. dr. Lasman, nadb. tajnik dr. Lončarić, ravn. kaznione Lepogl. Koščec, kot. liječnik dr. Krnić, kotar. pristav Mahin, dr. Steinhard, duh. pomoćnici Vučetić i Koščević. Slavi prisustvovao je načelnik grada Karlovca, velem. gosp. dr. Banjavčić.

Obje proslave uspjele su vanredno dobro, te su učesnici ponijeli sa sobom i najljepši dojam o Samoboru i njegovoj okolici.

Nagrđeni na izložbi. Veleč. gosp. Oskar pl. Šimić, župnik u Sv. Martinu, koji se oko priredjenja gospodarske izložbe u Zagrebu mnogo trudio, te bio i član porote za izloženo voće, povrće i perad, nagrađen je za svoje izloške. Nadalje su nagrađeni supruzi Prebeg iz Rakovice za izložene svinje, g. Cesar za izloženo voće i grožđe, pak g. Presečky i „vinogradarska udružnica“ za vino. Ovo su jedini iz cijelog Samoborskog kotara, koji su sa svojim proizvodima na izložbi sudjelovali. Hvala vrijedno i ugledali se u buduće drugi u njihov primjer.

Učiteljski dani. Od 19. do 30. pr. mj. boravilo je u Zagrebu na stotine hrvatskih učitelja i učiteljica, da prisustvuju skupštinama učiteljic. Saveza i raznim tečajima, koji su za to vrijeme održani. Tom prilikom je gotovo svaki dan poslije podne pohrtilo mnogo učitelja u Samobor, da razgledaju ubavu i krasnu njegovu okolinu, koja je na daleko na glasu.

Garnizona u Mirnovcu. U mjesecu listopadu preselit će se topnička garnizona iz Mirnoveca u novu topničku vojarnu u Zagreb. Garnizona doselila se u Samobor god. 1903. u jeseni, te su sada upravo prošle 3 godine njezinoga boravka u Samoboru. Kako je njezino časništvo uvijek bilo u uskom i prijateljskom saobraćaju sa samoborskim građanstvom, to si je kroz ovo vrijeme steklo riječne simpatije pak se njihov odlazak općenito žali.

Vjenčanje. Oosp. dr. Dragutin Šenec i Ičić vjenčat će se dne 8. listopada u Zagrebu s gdjicom Lorom Mušić, kćerkom sveuč. profesora dr. Augusta Mušića. Bilo sretno!

Zaručke. Primamo ovu obavijest: g. Janko Budin, trgovac, i gđica Marija Sallier zaručeni. — Cestitamo!

Berba. Ljetosna se berba započela prije očekivanja. Krivo je tomu kišovito vrijeme, uslijed čega je počelo grožđe pucati i kvariti se. Ipak se još ne bere ništa drugo no portugizac; ali ne okrene li na toplice i staniće vrijeme, trebat će pobrati i ostale rane vrste, da ne prode toga previše po zlu. Zato vinogradari vape za lijepim i toplim vremenom, jer bez toga ne će biti izgledane dobre kapljice, kako se bilo nadati od vrlo lijepoga i zdravoga ljetišnjeg grožđa.

Gradnja mosta zapela je ponešto uslijed namještanja streljene konstrukcije. Sada ide opet posao napred i tako ima nadje, da će most biti predan prometu oko petnaestoga studenoga.

Uspostavljen općinski put. Napušteni općinski put od Topličke ceste prema Gajevoj ulici, koji je kroz godine bio potpuno zanemaren i gotovo zaboravljen, otkada je nestalo ciglane, koja se tamo kraj njega nalazila, opet je uspostavljen i ovih dana predan prometu. S nešto više energije, a malo manje obrira na razne strane dato bi se i više toga postići za javno dobro trgovista.

Novi most u Rudarskoj dragi. Erar je počeo graditi novi most u Rudarskoj dragi kraj Maksa Novaka. Most će biti vrlo ukusan i za mjesec dana predan prometu.

Za natkrice Perkovčevog spomenika. Slaveti imendan veleč. g. Mije Fišipca sabralo je sakupljeno društvo 10 K za natkrice Perkovčevog spomenika preko zime, koju je svotu veleč. g. Ivan Jakopec predao uredništvu „Samoborskog lista“.

Pučka čitaonica i knjižnica u Gornjem kraju održavat će dne 7. listopada o. g. u 2 i pol sata poslije podne i van rednu glavnu skupštinu, na koju se sva gg. članovi pozivaju.

Potres. U noći dne 28. pr. mj. osjetio se kop nas u 3 sata u jutro laki potres, bolje titranje, popravljeno muklom podzemnom tunjnjavom.

Ispравak. Kuriozita radi priopćujemo slijedeće: Slavnom uredništvu „Samoborskog lista“

u Samoboru.

Na noticu, otisnutu u Vašem cij. listu br. 18. od 15. rujna o. g. pod naslovom „Narodna pomoćnica“ izvolite po § 16. tisk. z. uvrstiti u naredni broj na istom mjestu i istim slovima slijedeći ispravak:

1. Nije istina, da je povodom pisana bivšeg poverenika ove zadruge u Vašem listu kompromitovana ova zadruga, već je naprotiv ispravkom bjeđedano dokazano njegovo neistinito pisanje. — (? Ur.)

2. Ne stoji, da su članovi „Narodne pomoćnice“ u smislu Vaše notice siromašni.

3. Ne stoji, da se je itko kod „Narodne pomoćnice“ izvinjavao platiti Vašu tražbinu, već je naprotiv istina, da slav. ovo uredništvo nije po pogodbi uvrstilo doslovno cijeli odgovor. — (? Ur.)

S osobitim stovanjem

Slavoljub Sivoš, ravnatelj

Primjetiti nam je samo to, da je u istinu skrajnje vrijeme, da se promijeni §. 16. tis. z., budući da bi se onda učinio kraj ispravica, kojih se navodi apsolutno ne slažu s istinom. — Drugi ispravak radi pomanjkanja vremena i prostora uvrstit ćemo takoder kuriozita radi u narednom broju. Međutim mislimo, da će „narodnu pomoćnicu“ najbolje poučiti osuda mjesnog suda, od 28. pr. mj. o onoj narodnoj: „Gdje laž ruča — tamo ne večera“. — Uredn.

Pokušaj provale. U noći od 20. na 21. o. mj. pokušao je nepoznati zlikovac u 1 sat noću provali kroz prozor s ulice u stan g. Škareka u Rambergovoj ulici. Tom je prilikom razbijao stakla od prozora namazavši ih prije blatom. Pošto su se ukučani ipak probudili na dudušne mali štropot, pobegao je zlikovac nefragom.

Pomor u Samoboru. U pošljednje vrijeme kroz čitava dva ljetna mjeseca nije u Samoboru baš nitko umro. To je svakako rijetkost, to veća, što se u to vrijeme nalazio ovdje preko tri stotine lječilišnih i ljetovališnih gostova.

Promjena vozognog reda na samoborskoj željezniči. Dosadanji se vojni red promijenio u toliko, da od 1. listopada polazi jutarnji vlak tek u 6 sati i u 9 i pol, dok vlak, koji je polazio iz Samobora u 8 i pol pr. p. u Zagreb, otpada.

Iz statistike pomora u godini 1905. U kotaru samoborskog bio je pomor prošavje godine srednje ruke, naime 30-75 potisucaka, a od toga malo ne trećina otpada na pomor dojenčadi. Kako pomor djece u prvoj godini svojim brojem utječe na broj općega pomora, te na sve prilike mijene žiteljstva uopće, zasluguje on napose osobitu pažnju. Pomor dojenčadi iznosi je u našem kotaru ravno 998 potisucaka, bio je dakkle najmanji u cijeloj domovini, dok je n. pr. u Virovitici iznosio pomor dojenčadi 38-37 potisucaka.

Više se rodilo Šenske djece. U pravilu se rodi svake godine više muške djece. Ali ovo pravilo ima izuzetaka. Tako se lanske godine rodilo u našoj domovini u 12 kotara više ženske nego muške djece, a među njima je i kotar samoborski.

Prosvjeta.

„More“, naslov je drame u 4 čina od našeg gradačanina Frana Hrčića, koja će se prikazivati dan 6. o. mj. na zagrebačkoj pozornici. Radnja se ove drame događa ispod kršnog Velebita u maloj istrođenoj kuci običnog primorskog ribara. Pričaju se neograničeni autoritet očev, kojemu se njegov sin slijepo pokončava. Ako i dolazi na casove njegova nutritinja u sukob s očevim autoritetom, on se ipak ne usuđuje niti pomisli na otpor, već zatomiže svoje čuvtvo dok mu je i tako moguće. Napokon dolazi moment, kada čuvtvo nestaje, a očev se autoritet grubo povrijedi. — Družimo da će g. Fran Hrčić i s ovom dramom postignuti zasluženi uspjeh, kao što je i sa svojim prijeljem „U smiraku“. Potanje demno se na ovu premijeru očekuju u narednom broju našeg lista.

Sva autorska prava pridržana.

Hrvatski narodni vezovi.

Prele jelica Belovićeva.

U svatovima je uloga čvrme najvažnije. Svatovi rupčić (Brautlich) svuda je omiljeno, ama u Herceg-Bosni najviše. Tu imade u boljim kućama djevojaka, koje su za svatove navezuju oko 50-80 i više čvrmi. Sve zato i svi tim, a neke i bijelim po bijelu. A i najsiromasniji spremi bar nekoliko. Iza vjenčanja i pira dolaza gledati narodni običaji, gdje se daje čvrma. Djever i kruš (ili kako je još drukčije zovu Jenga ili jendija) je

najprije mladu u ložnicu, gdje je sve prostrto i vezom iskićeno, te čevrmama izvješeno i namješteno. Za djevera je metnuta na dušek mladina, osobito krasno vezena svatovka-čvrma, a za taj dar razastre djever „čašaf“ po dušku, ponamjesti jastuk, te se malo provalja po dušku, što se tumači kao izraz želje, da Bog dadne mladoj i mladoženju dosta sinova. Jos se djever i kuma nijesu rastali s mlađom, a već doprati jarani i kum mladoženju do na vrata od ložnice. Pozdraviv se s dvoje mladih, svi se pratioci vrati natrag i piraju dalje, dok je volja kuma ili dok ga ko god ne podsjeti, da je vrijeme rastanku. Djevojke tada zapjevaju:

Hajd'te, druge, da se rastajemo!
Neko gradu, neko Carigradu,
A nas dvije u jednu mahalu,
Za dva brata, a u jedna vrata.

Jos djevojke nijesu prestale, a svatovi se pozdravljaju sa ukućanima i medusobno. Razlaz gotov. Mlada osta, svadbe nestaj. Slijedeći dan mlada uslaje najranije, umije se, Bogu pomoli i obuče. Gdje ima u kući stanjih, ona će ih probuditi na ustanak i unijeti „leđen“, i lijepo vezeni ručnik, pa im svakomu napose politi, da se umije. Pokraj mladoženje će osim toga spustiti novu čvrmu i sve njemu namijenjene i donešene haljine, što ih je sama pokrojila i navezila i što će ih tog jutra obući, kad ustane. Kad su sva čejad opremljena, unijet će mlada kavu i rakiju. Dodajući kome od starijih času s rakijom ili findžan s kavom, opet nosi uza se vezeni ručnik i ljubi svakoga najprije u ruku. Ovog jutra daje također donešene svatovske, obično fino vezene darove ili „boščaluke“: svekru, svekrvi, te ostalim ukućanima, (uz svaki dar ima opet čvrma), ako im nije darova razdijelila u večer. Svekar i svekra, pa oni ostali ne će propustiti, a da mladu nevjestu ne daruju tada ili kasnije. Prvog jutra ide zet s rakijom i sa lijepim ručnikom preko ramena pozdraviti punicu i njezinu družinu. Punica sa svojima dočeka zeta, pa izljubivši se i ispitavši, pogoste se i opet uz darovane čvrme. Nije li po čem zet prije darovao svasti i punicu, darovat će ih sad pri polasku od njih. Prve nedjelje ili druge koje svetkovine iza vjenčanja nosi mlada krasan ručnik i čvrmu, kad ide u crkvu. Tada se nadu kod njezine kuće sve svatice i pozvane druge žene, te će mlada s njima u crkvu. Polazeći iz doma dadne mlada kumi čvrmu, (ovo je osobito lijepa suhozlatica) što će je ova spustiti na tabak u crkvi mjesto mladog dara u novcu.

Idući u pohode nosi, kći majci i ocu što može vrijednije darove. Manje vrijednosti su oni vezeni ili rukani darovi, što ih nosi drugoj rodbini, ako je ima u kući njenih roditelja. Pohodani se u istom mjestu po podne goste i provesele kod mladine kuće do pred večer, a onda zahvale, pozdrave i odilaze. Do nekoliko dana iza ovih pohodana, pohodit će majka sa svojim prijama i konama kćerku, te donijeti njoj i zetu gizdave darove, obično ima i uz ove darove po jedna ili više čvrmi ili rupčića.

I tako „čvrma“ daje hrvatskim svatovima tek poetični čar i pozlaćuje ih svojim nježnim sjajem. (Opširnije o tom vidi u djelu „Hrvatski narodni vezovi“, izd. 1906. Osijek, knjižara L. Szekler).

Svjetlost.

Gospodarstvo.

Uspješan lijek protiv bedrenice i svinjske počasti.

Strašna je bolest rogate marve bedrenica. Dolazi nagn: blaće počne drtitati i za par sati pogine. Siri se užasno jer je priljepčiva. A, jer joj doslije nije bilo uspijelog lijeka, počela je često ta nesreća čitave krajeve, osobito niske i močvarne. Tek u najnovije vrijeme izumijeno je za marvu neko cjeplivo protiv bedrenice, no čini se, da je od slaba uspjeha.

Isto je tako zarazna i svinjska počasta. Svinje na jednom zatuži, prestane jesti, dobije po trbušini modre pjegu, noge mu oslabe, i često puta u par sati već pogine.

Silnu je štetu prouzrokovala ta svinjska počasta među narodom, gdje se svinje na veliko goje. — Koliku štetu trpi Srbija, kojoj su svinje glavni prihod, a trpi i naš narod naročito po Turopolju; mnoge je svinjske pak trgovce upravo ova počasta uništila. I proti ovoj se kužnji dosele znanost badava naprezala, jer pravog i uspijelog lijeka još nije pronašla.

No što nije uspijelo učenim strukovnjacima, uspijelo je — hvala Bogu — neškolanomu mojemu župljani Štejanu Ivčiću. On je „barbir“ t. j. seški samouki živinar, koji se tim zvanjem bavi preko 40 godina.

Kako mu je već otac bio „barbir“ i kako imade u njega svakojakih slovenačkih i hrvatskih knjiga, koja upućuju kako se živine liječe, i kako se toliki niz godina bavi liječenjem marve, to si je likuštvom stekao veliku praksu, te je upravo vrstan živinar, u kojega narod od triju ovdje susjednih upravnih kotara ima veliko pouzdanje, jer mu blago uvijek uspijano liječi.

Taj je seški „barbir“ kušanjem došao do uspijelog lijeka i protiv „bedrenice“ rogate marve i protiv svinjske počasti. Nije to tek kakva bajka ili lažna reklama, već je živa istina, o kojoj sam se čelice na svoje oči uvjerio.

Lijek Ivčićev protiv nomenutih počasti jest neki sterum, koji se bolesnoj životinji ustreza.

Premda mi je i cjeplivo i način cjepljenja dobro poznat, to ipak ne ču loga ovdje iznijeti, da ne odam

Ivčićevu tajnu, kojom se jedino on ima punim pravom prvi okoristiti.

Uštrceno cjeplivo silno djeluje na životinju: ona sva oteće, a iz uboda curi po više dana gnojna materija dokle sav otok na tu ranu ne iscuri. Životinja veoma oslabi i tekar nakon 2–3 sedmice počne se oporavljati — Kada se oporavi, imade silni tek i biva vrlo krijepek i vesela.

Otrov ovoga cjepliva jest protutrot ovе pomenute kužije, te ubija „bacile“ ove bolesti. Ovo je dakle Ivčićovo cjeplivo prema modernim znanstvenim principima, jer i cjepliva znanstvenih stručnjaka imaju isto svojstvo a i metoda liječenja je ista. Ivčićovo cjeplivo tako je uspješno, da nijedno marše ne će dobiti bedrenice, ako je prije bolesti zacipljeno, isto tako njegov lijek pomaže, kada je marše već i oboljelo, samo ako se zacipli još u horu, čim se bolest na marvi pojavit. Isto tako uspješno lijeći i svinjsku počast. Vidio sam to ljetos na Rudama u mnogo dogodaja. Kada je svinjska počast ovdje zavladala, seljaci, koji su imali za trgovinu debelih svinja, brzo ih pokiali; kojim su oboljeli mršave, brzo dozvali Ivčića barbira i on ih cjeplio svojim cjeplivom. Kod jednoga su mojega susjeda ozdravile sve svinje makar su već bile okužene; kod drugoga je susjeda jedno svinje parnulo, jer ga nije dao cjepliti, dok je drugo u istom kocu ozdravilo, jer je bilo cjepljeno, a već prije toga bilo je tako bolesno, da nije moglo ni stajati ni jesti, a trbušina mu sva pomodrla. Ovo sam jedno svinje s najvećim zanimanjem promatrao. Valjda je trpilo nekako silnu groznicu, jer je samo teško pužuti na sunce sililo, hroptalo je i disalo tako teško, da sam ga upravo sa sazaljenjem gledao.

Ivčićovo cjeplivo tako je čitavo na to svinje djelovalo, da je čitavo oteklo, osobito usi i noge bile su vrlo natečene. Nakon dvije sedmice ovo je svinje ozdravilo, ali mu se po čitavom tielu koža ljušti, baš kao i gušterima i zmijama kada presvlače kožu. Pače na jednoj strani čitava kora njegove kože tako se odlijustila i otpala kao kora od hleba. To je znak, da je prase bilo u istinu strašno bolesno, i da je Ivčićovo cjeplivo doduše oštros, ali valjano djeluje.

Budući da od pošljedica ove počasti osiromašuju čitavi krajevi naše domovine, upozorujemo nadležne fakture na ovaj lijek, a sve novine molimo, da ovo oglose, da si naši gospodari u potrebi znadu potražiti pomoći.

Stj. Mrakučić.

Ne idite u San Paolo u Braziliji (Amerika). Ministarstvo unutarnjih poslova u Beču opominje narod, da se ne seli u San Paolo u Braziliji. Iseljenicima se obećavaju zlatna brda u toj brazilijanskoj državi, obećava im se često i prevoz preko mora badava, a to sve nije istina. Jadna li mu je majka, koji se polakom za muktešvinom i za bogatstvom prekomorskim, jer će tamo biti bijeli rob, a rodni ga kraj nikad više ne će vidjeti. Pamet dakle u glavu, ljudi božji!

Ljetovališni i lječilišni gostovi.

Od 15. kolovoza do 15. rujna.

Vera i Nada *bar. Lepel iz Vitebska, Rusija. Ella Chrobog, Breslava. Pfeiffer Nikola, Freiburg, Švicarska. Madarassy Gabor, Budimpešta. Ferdinand bar. Lepel, Budimpešta. Baron Tibor i Tassilo Abele, Budimpešta. Haydrich Odön, Budimpešta. Samtel Anica, sup. trgovca, Zagreb. Dr. Josip Marušić, prof. Oospit. Ana Turk, pošt. čin. Rijeka. Martin Vrklić, c. kr. major, Grann (Ugarska). Ema Vrklić, sup. majora, Grann. Dr. Ivan Banjavčić, odvj. i nar. zast. Karlovac. Zgajner Marica, Novi Lički kraj Oospitca. Mihal Ivan, župnik, Novi Lički. Hajdić Nikola, ravn. Stedione, Kostajnica. Luka Moras, um. zem., Zagreb. Josip Grubić, učit. pripravnik, Petrinja. Protić Miade, sud. savj. Banjaluka. Gerster

Franjo, pravnik, Jarmina kod Vinkovaca. Jakopec Đuro obrtnik, Samobor. Dobošević Aurelija, učit. glasovira, Zagreb. Tomić Rade, blagajnik, Komorske-Moravice. Angelus Ante, bankovni čin, Zagreb. Kovacević, por. official, Sisak. Kirschner Ljubica, Samobor. Muzler Josip, um. podžupan, Zagreb. Ana Perhot, Krapina.

Zahvala.

Dužnost mi je, da se nakon svoje teške bolesti, koja me je snašla 3. rujna u krasnom i ubavom trgovuštu Samoboru, ovime zahvaljujem.

Moja je bolest bila životu pogibeljna, pak su mi priskočila u pomoć vrsna dva samoborska lječnika: g. dr. Milan Bišćan, kr. kot. lječnik i vitez reda sv. Grgura Velikog, i brat dr. Mijo Juratović, starosta „Samoborskog Sokola“, lječnik hydropatičkog zavoda i općinski lječnik. Obojica si dade velikog truda i poštovnosti, te im je uspjelo postaviti me opet u prijašnje zdravje. Budu im zato od mene najtoplja hvala!

Nadalje isto tako toplo zahvaljujem gosp. Tomi i Franjici Mataušić za njihovu brižnu i napornu podvorbu, a zahvaljujem i svima onima, koji su im u tom pomagali.

Konačno zahvaljujem bratu Cezaru Akačiću, podstarosti „Hrvat. sokolskog saveza“ i lječniku na Sušaku, braći Franu Sukljetu, Miljanu Švariću, Kazimiru Godecu i Antunu Kogoju za njihov pohod i tješenje u teškoj mojoj bolesti.

Ključem još jedanput svima: hvala i do videnja u Samoboru!

U Ljubljani, 15. rujna 1906. Nazdar!

Valentia Golob
trgovac željezom.

Oproštaj.

Svima našim prijateljima i znancima, s kojima se nijesmo mogli lično oprostiti prigodom našega odlaska iz Samobora u Karlovac, kažemo ovim putem srdačni „S Bogom!“

Suprudi Matanović.

Vozni red

lokalne željeznice Zagreb—Samobor.

vrijedi od 1. listopada 1906.

Odlaz iz Zagreba: pr. podne u 7:40 i 11:30; poslije podne u 2:40, 7:3 i 8:30.

Odlaz iz Samobora: prije podne u 6 i 9:30; poslije podne u 1:10, 7 i 8:30.

Jedna se gospodja preporučuje za poučavanje u njemačkom, franceskom, engleskom jeziku i klaviru. Starogradská ulica 14.

Prodaje se 50 do 60 hl

zdravoga i dobrog grožđa

Popitati se kod g. F. Oslakovića,
Ramberova ulica.

Liker-vino za mlohave i nemoćne osobe, finog ukusa

Itd. Itd. jest

*** Marsala

tvornice specialiteta

Attilio Depau iz Trešta.

U Samoboru se dobiva kod Janka Budja ml.

Pozor kućanice!!

Majčinji i najmlajši osat uporabiv za sve potrebe, a нарочито за kisanje povrća dobiva se u tvornici oca Andrije Bagoda.

Svoj k svomu!

Trgovina i naklada umjetnina

Josip Kaplan

Zagreb, Duga ul. 12., Telef. 245.

Svoj k svomu!

Preporuča svoje bogato opskrbljeno skladište raznih **svetih i svjetskih uljenih slika** i staklenih i kromoslika, heliogravura, bakro- i ocjeloreza, akvarela, zrcala u zlatnim i orahovim okvirima.

Tvorničko skladište okvira za slike i letvice za slike u raznim izradbama na veliko i na malo. **Zidnih satova i ura njihalica.** Kiparsko-pozlatarska i staklastarska radiona. Vlastiti proizvod okvira za slike i staklenih slika, kao i slika sa glazbom. **Portreti i umjetna slikarstva.** Zavod za crkvenu umjetnost, križni putevi, kipovi, raspela i slike za žrtvenike u svakoj izradbi.

Osobito preporučam krasnu sliku „**Saborska sjednica od 4. srpnja g. 1848.**“ koja nebi smjela manjkati u nijednom hrvatskom domu.

Ilustrovani cjenici budava i franko.

Ilustrovani cjenici budava i franko.

Vlastelinstvo Kerestinec

prodaje od svojeg vinograda

„**Kerestinec**“

mošt i to raniji i kasniji, odmah ispod preše, te može svaki kupac kod prešanja polag biti i mošt si odmah odpeljati.

Upitati se ili kod vlastelinstva Kerestinec, telefon Zagreb br. 635, ili kod Arthur Spitzera, Zagreb, Jurišićeva ulica 9.

♦ **CUNARD LINIA,** ♦

odlazak parobroda

4. listopada „**Panonia**“

18. listopada „**Karpathia**“.

iz RIJEKE u NEW-YORK.

Glavno zastupstvo za Hrvatsku i Slavoniju

R. Priester, Zagreb.

Petrinjska ulica broj 79.

K. Vrančević, zavod za oglašavanje u Zagrebu.

Stan sastojeći od 2 sobe na ulicu i kuhinje te nuzgrednih prostorija iznajmljuje se od 1. rujna u Rambergovoj ulici br. 5.

Zahtijevajte samo Volaniju evu lužinu.

■ **Majveći uspjeh sadašnosti!**

postigla je poznata i znamenita lužina za pranje rublja tvrtke

EUGEN VOLANI

koja je u kratko vrijeme polučila na gospodarskom polju za štedljive domaćice najsajniji uspjeh i zadovoljstvo.

Ne kupujte, ako nije mojim imenom providjeno.

Lužina je nenaplativa za svaku štedljivu i dobru domaćicu, za bolnice, pravonice, samostane itd.

Prednosti kod uporabe jesu: **pranje bez sapuna, sode, pepela i ine primjese, a što je baš glavno kod uporabe, da ne škodi i ne kvari rublje.**

Prištrednja na vremenu.

Prištrednja na trošku.

Prištrednja na gorivu.

Prištrednja na rublju.

Prištrednja na novcu.

Zašto?

jer se u 2 sata opere ona količina, što se prije jedan cijeli dan prala.

Zašto?

prije su bile potrebne 2 pralje, a sada jedna.

Zašto?

jer uporabom gori 2 sata, prije 10 sati.

Zašto?

jer ne kvari rublje i traje 2 puta dulje.

Zašto?

kod najmanjeg gospodarstva sigurno 100 K.

Ove sve navedene prednosti lužine ispitala su 4 učenjaka i kr. zem. kem. anal. zavod u Zagrebu, predstojnik dr. Srećko Bošnjaković.

Raskužna moć Lužine: raskužuje rublje od zaraznih bolesti, uništije bacile kolere, pošaline, tifusa i spora, bedrenice (Milzbrand).

Lužina ne zahtijeva nikakvih posebnih uredba ili sprava. Paziti valja na patvorine i jamčim samo onda za sjajan uspjeh, ako je kutija ili omot provid mojim imenom. Narudžbe prima i obavlja samo uz pouzeće

EUGEN VOLANI

Zagreb, Gundulićeva ulica 29, Telefon 154.

Naputke za uporabu šaljem besplatno. — Prodaja najmanje u sanducima po 25 klg.; no da se može svatko o dobroti lužine osjećiti, šaljem za pokus kutiju od 4 i pol klg. po K 2'80 uz pouzeće sa naputkom. — Trgovci uživaju primjereni popust.

■ U Samohoru dobije se samo kod E. Prosekova. ■